

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ เดือน มิถุนายน พ.ศ ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายพร้อมพงษ์ คำมุงคุณ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๘๔ หมู่ ๑ ตำบลหนองบัว อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ๔๙๑๔๐

โทรศัพท์ ๐๙-๔๒๖๘-๗๖๒๔ Facebook อยู่แบบสบาย ง่ายๆ Line ๐๙-๔๒๖๘-๗๖๒๔

เกิด พ.ศ. ๒๕๓๐ ปัจจุบันอายุ ๓๘ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะ/สาขาวิชา เทคโนโลยีอุตสาหกรรม

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก หน่อไม้แปรรูป

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ การปลูกหม่อน

แปลงเรียนรู้ การผลิตหน่อไม้

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเลี้ยงไก่ไข่ลดต้นทุน
 ฐานระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
 ฐานการแปรรูปน้ำหมอน น้ำกระเจียบ
 ฐานการแปรรูปหน่อไม้พร้อมแกงกึ่งสำเร็จรูป

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรแปรรูปหน่อไม้พร้อมแกงกึ่งสำเร็จรูป

หลักสูตรแปรรูปน้ำมัลเบอร์รี่

หลักสูตรแปรรูปน้ำกระเจียบ

๔.๒ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.ขั้นตอนและวิธีการแปรรูปหน่อไม้สดให้เป็นหน่อไม้สำเร็จรูป เพื่อเก็บรักษาได้นานและสะดวกต่อการจำหน่าย

๑. การเลือกและเตรียมหน่อไม้ เลือกหน่อไม้สด แข็งแน่น ไม่มีรอยชำหรือเน่า ล้างทำความสะอาดเอาฝุ่นดิน หรือเศษใบไม้ออก ปอกเปลือกชั้นนอกที่แข็งออกจนเหลือเนื้อในอ่อน ตัดแต่งหน่อไม้ให้มีขนาดพอเหมาะ อาจหั่นเป็นท่อนหรือสี่เหลี่ยม ล้างหน่อไม้อีกครั้งให้สะอาด

๒. การต้ม ต้มน้ำเดือด เดิมเกลือเล็กน้อย ใส่หน่อไม้ต้ม ๖๐ – ๙๐ นาที

๓. การบรรจุ เตรียมถุงพลาสติกสำหรับบรรจุหน่อไม้ ตักหน่อไม้ที่สุกแล้วใส่ลงในถุงพลาสติก รีดอากาศออกจากถุงให้มากที่สุดหรือขึ้นสุญญากาศ

๔.บรรจุภาชนะ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ

๑. เตรียมข้อมูลและข้อเสนอจากพื้นที่ รวบรวมข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพการเกษตรในพื้นที่

๒. เข้าร่วมประชุม/เวทีรับฟังความคิดเห็น เข้าร่วมประชุมที่คณะกรรมการระดับจังหวัดจัดขึ้น แลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด ปศุสัตว์ ป่าไม้

๓. ร่วมกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ช่วยเสนอเป้าหมายที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์จังหวัด และยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

๑ แรงผลักดัน – ปัญหาที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ทั้งปริมาณและคุณภาพ

แรงงานขาดแคลน และมีค่าแรงสูงขึ้น

สภาพอากาศแปรปรวน ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านผลผลิต

โรคและแมลงศัตรูพืชรุนแรงขึ้น จากการใช้สารเคมีต่อเนื่อง

การแข่งขันในตลาดสูง ต้องมีมาตรฐานและคุณภาพที่ชัดเจน

๒. แรงดึง – โอกาสและแรงบันดาลใจ

ต้องการเพิ่มรายได้ และผลตอบแทนที่คุ้มค่า

อยากผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง และปลอดภัยต่อผู้บริโภค

เห็นตัวอย่างเกษตรกรต้นแบบ ที่ใช้เทคโนโลยีแล้วประสบความสำเร็จ

เข้าถึงองค์ความรู้และนวัตกรรม ผ่านสื่อออนไลน์ การอบรม และหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

ต้องการลดความเหนื่อยและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยเครื่องจักรหรือระบบอัตโนมัติ

กระแสตลาดและความต้องการผู้บริโภค ที่หันมาสนใจสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์

หรือสินค้ามาตรฐาน GAP, Organic, FSC

มีโอกาสขายตรงถึงผู้บริโภค ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

๓. แรงบันดาลใจ

อยากเป็น “เกษตรกรรุ่นใหม่” ที่ใช้ความรู้สานประสบการณ์

ทำเกษตรที่ ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ส่งต่อความรู้และกิจการให้กับรุ่นถัดไป

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ความท้าทายด้านเศรษฐกิจและต้นทุนการผลิตต้นทุนสูงขึ้น ทั้งปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ และแรงงานราคาผลผลิตผันผวน ตามตลาดโลก การแข่งขัน จากทั้งในและต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่า ความจำเป็นต้องผลิต สินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม และมาตรฐานสูง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑ การจัดการดิน เทคโนโลยี/นวัตกรรม

การตรวจวิเคราะห์ดิน (Soil Test) ก่อนปลูก

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Fertilizer Recommendation)

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด

ผลที่ได้ ลดต้นทุนปุ๋ยลง ๑๕-๓๐% เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและยืดอายุการใช้พื้นที่ ลดการสะสมของสารเคมีในดิน

การจัดการน้ำ

ระบบน้ำหยดและมินิสปริงเกิล

ระบบควบคุมการให้น้ำอัตโนมัติด้วยเซนเซอร์วัดความชื้นดิน (Soil Moisture Sensor)

การเก็บน้ำฝนในบ่อเก็บน้ำและระบบกรอง

ผลที่ได้ ประหยัดน้ำได้ ๓๐-๕๐% ควบคุมปริมาณน้ำให้เหมาะกับพืช ลดโรครากเน่าและโรคใบ ลดค่าแรงในการรดน้ำ

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การแปรรูปเพิ่มมูลค่า เช่น การอบแห้ง บรรจุสุญญากาศ

การใช้บรรจุภัณฑ์ยืดอายุการเก็บรักษา (Modified Atmosphere Packaging)

การขายตรงผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (E-commerce, Social Commerce)

ผลที่ได้ รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายในรูปแบบสินค้ามูลค่าสูง เข้าถึงลูกค้าได้โดยตรง ลดพ่อค้าคนกลาง สร้างแบรนด์และความเชื่อมั่นต่อสินค้า

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑ ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา สํารวจสภาพพื้นที่ เช่น ดิน น้ำ อากาศ วิเคราะห์ปัญหาหลัก เช่น ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง ศัตรูพืชระบาด เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์ดิน การวัดความชื้น และสภาพภูมิอากาศ

๒.๒ เลือกเทคโนโลยีหรือแนวทางนวัตกรรมที่เหมาะสม พิจารณาจากปัญหาที่พบและทรัพยากรที่มี เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพืชปลูกและงบประมาณ เช่น ดินขาดธาตุอาหาร → ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน น้ำไม่เพียงพอ → ติดตั้งระบบน้ำหยด ศัตรูพืชระบาด → ใช้ชีวภัณฑ์และกับดักแมลง

๓.อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใส่ปุ๋ยให้กับพืชตามปริมาณธาตุอาหารที่ดินมีอยู่จริง และความต้องการของพืชแต่ละชนิด โดยอ้างอิงจากผลการวิเคราะห์ดิน เพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอ เหมาะสม และคุ้มค่าต่อการลงทุน

การวิเคราะห์ดิน ก่อนการปลูกพืช เกษตรกรควรเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ เพื่อทราบปริมาณธาตุอาหารหลัก (ไนโตรเจน, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียม) และธาตุอาหารอื่นๆ รวมถึงความเป็นกรด-ด่างของดิน.

ความเหมาะสมของพืช พืชแต่ละชนิดมีความต้องการธาตุอาหารที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ดินจะช่วยให้ทราบว่าพืชที่ปลูกนั้นต้องการธาตุอาหารใดเพิ่มเติม และควรใส่ในปริมาณเท่าใด

การลดต้นทุน การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จะช่วยให้ใส่ปุ๋ยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ลดการใส่ปุ๋ยเกินความจำเป็น ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองและอาจส่งผลเสียต่อพืชและสิ่งแวดล้อมได้

เพิ่มผลผลิต การใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม จะช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดี มีผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

๒.ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) สวนยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๑ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) หม่อนเบอร์รี่ พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่-งาน-วา

๑.๓) ไข่เลียง พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่ จำนวน ๓๐๐ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ไข่ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) กล้าไข่ เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) เตรียมแปลงและขุดหลุม เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) แรงงานปลูก เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ระบบน้ำ/ท่อ เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๖)อื่นๆ

รวมต้นทุนการผลิต ๙,๖๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้วันละ ๕๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หน่อไม้ น้ำหมอน น้ำกระเจียว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๔,๖๕๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่เกิดกับตนเองคือเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีรายได้สม่ำเสมอจากผลผลิต และสามารถขยายการผลิตหรือลดต้นทุนได้ มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น เข้าใจเทคนิคการเพาะปลูก การจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น ใช้น้ำหมอนเวียน ปลุกพืชร่วม ลดการสูญเสียจากการผลิต มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีเงินเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายครอบครัว การศึกษา และสุขภาพ มีความภาคภูมิใจในอาชีพเพราะสามารถพึ่งพาตนเองและสร้างคุณค่าให้กับสังคม

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เป็นแหล่งเรียนรู้และตัวอย่างที่ดี ถ่ายทอดประสบการณ์ เทคนิค หรือรูปแบบการปลูกที่ประสบความสำเร็จ ลดความเสี่ยงในการทำเกษตรแบ่งปันข้อมูล เช่น การป้องกันโรคพืช หรือแมลง การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเช่น การรวมกลุ่มผลิต การตลาดร่วมกัน หรือ การซื้อวัตถุดิบในราคาถูกเพิ่มอำนาจต่อรองด้านการตลาดเมื่อรวมกันขายหรือทำสัญญาซื้อขายร่วมกัน

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในท้องถิ่น รายได้จากเกษตรกรถูกใช้จ่ายในร้านค้าและบริการในพื้นที่สร้างงานและจ้างแรงงานในชุมชน โดยเฉพาะในช่วงเก็บเกี่ยวหรือแปรรูปผลผลิต อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรหากใช้วิธีการผลิตที่ยั่งยืน เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ลดการใช้สารเคมี เสริมความสามัคคีในชุมชนผ่านการรวมกลุ่มเกษตรกรหรือกิจกรรมช่วยเหลือกัน เพิ่มชื่อเสียงและเอกลักษณ์ชุมชน ถ้าผลผลิตมีคุณภาพหรือติดแบรนด์ท้องถิ่น

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ระบบน้ำหยดและมินิสปริงเกิลควบคุมด้วยเซนเซอร์ วิธีการทำงาน: ให้น้ำเฉพาะบริเวณรากพืชและตามความขึ้นดินจริง โดยใช้เซนเซอร์วัดความชื้นควบคุม ผลด้านสิ่งแวดล้อม:ลดการใช้น้ำ ๓๐-๕๐% ลดการชะล้างปุ๋ยและสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รักษาปริมาณน้ำใต้ดินในระยะยาว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. การอนุรักษ์ดิน

ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น

ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด และการคลุมดิน ลดการชะล้างหน้าดิน

ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาสมดุลธาตุอาหารในดิน

๒. การอนุรักษ์น้ำ

ใช้ระบบน้ำหยดและมินิสปริงเกิล ลดการใช้น้ำและการสูญเสียน้ำจากการระเหย

เก็บน้ำฝนและทำบ่อเก็บน้ำในฟาร์ม เพื่อใช้ในฤดูแล้ง

ปลูกพืชใช้น้ำน้อยและจัดตารางให้น้ำตามความต้องการของพืช

๓. การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

ใช้ชีวภัณฑ์แทนสารเคมี ลดการทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์

ปลูกพืชหลากหลายชนิดและพืชสมุนไพรในแปลงเพื่อดึงดูดแมลงผสมเกสร

อนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่นที่ทนโรคและเหมาะกับพื้นที่

๔. การลดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม

ลดการใช้สารเคมีในดินและน้ำ ป้องกันการปนเปื้อน

จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรด้วยการทำปุ๋ยหมักหรือผลิตพลังงานชีวมวล

ลดการเผาเศษซากพืช ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๕. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

วางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด ลดการสูญเสียหลังเก็บเกี่ยว

นำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำ (Circular Agriculture)

ใช้เทคโนโลยีติดตามการใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายพร้อมพงษ์ คำมุงคุณ เป็นผู้เสียสละตนในการสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสร้างผลงานต่างๆจำนวนมากจนได้รับรางวัลและใบประกาศ ดังนี้

รับรางวัลศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต้นแบบระดับจังหวัด

การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดมุกดาหาร มอบรางวัลชนะเลิศเกษตรกรดีเด่น ระดับจังหวัด

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ศูนย์เรียนรู้ที่พร้อมถ่ายทอดความรู้ และมีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ของนายพร้อมพงษ์ คำมุงคุณ เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและถ่ายทอดความรู้ อยู่
สม้าเสมอ ตัวอย่างเช่นอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา นำเกษตรกร ในโครงการพัฒนาศักยภาพประชาชนตาม
ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน ๒๕๐ ราย มาศึกษาดูงานที่ศูนย์ ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๗

- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพวง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา นำเกษตรกรในโครงการ
ฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร มาศึกษาดูงานยังศูนย์ฯ ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๗

โดยเป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตร คือ เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกร เช่น ผลิต
สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐาน และแก้ปัญหาด้านน้ำโดยส่งเสริมการใช้ระบบน้ำ
พลังงานแสงอาทิตย์

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

มีความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์และสามารถให้คำแนะนำได้อย่างชัดเจน เห็นได้จากการได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ในการอบรมเกษตรกรโครงการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ภูผายล เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบการให้น้ำพืช และการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ตำแหน่งทางการเกษตร:

๑. ประธานเครือข่าย Young Smart Farmer จังหวัดมุกดาหาร
๒. เป็น Young Smart Farmer ต้นแบบอำเภอดงหลวง
๓. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่จังหวัดมุกดาหาร
๔. เป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดงหลวง
๕. คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับจังหวัด
๖. ครูบัญชีอาสา อำเภอดงหลวง

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายพร้อมพงษ์ คำมุงคุณ เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอคงหลวง จึงมีการร่วมขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมร่วมกันกับ ศพก.อย่างสม่ำเสมอ เช่น ประชุมเชื่อมโยงเครือข่าย คณะกรรมการ ศพก.แปลงใหญ่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และเป็นศูนย์เรียนรู้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน เปิดให้บริการศูนย์เรียนรู้ให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านต่างๆ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ซึ่งผู้ที่เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนได้แนวคิดและวิธีปฏิบัติ เพื่อกลับไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ซึ่งภายในศูนย์เรียนรู้ฯ มีองค์ความรู้ด้านต่างๆสำหรับผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ดังนี้ การลดต้นทุนการเลี้ยงไก่ไข่ การปลูกหม่อน การแปรรูปผลหม่อน การเลี้ยงแพะแดง การผลิตแผ่นอกฤดูและการเพิ่มมูลค่า การใช้ระบบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ หมวกต้นยางเพื่อกรีดในฤดูฝน การขยายพันธุ์พืช เป็นต้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ช่วยงานบริการสังคม เมื่อมีการทำกิจกรรมจิตอาสาเนื่องในโอกาสต่างๆ นายพร้อมพงษ์ คำมุงคุณ ก็มีจิตอาสาร่วมมือในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมจิตอาสาลงแขกเกี่ยวข้าว

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ความอดทนและความพากเพียร การเกษตรต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอ ผลผลิตไม่ได้เกิดขึ้นทันที ต้องอดทนรอผลและเรียนรู้จากความผิดพลาด **ข้อคิด:** “เกษตรกรที่อดทน ย่อมเห็นผลผลิตงดงาม”

รู้จักปรับตัวและเรียนรู้ตลอดเวลา เทคนิคและตลาดเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เกษตรกรต้องปรับวิธีการปลูก การใช้เทคโนโลยี และวิธีการตลาด **ข้อคิด:** “เกษตรกรที่เรียนรู้ คือเกษตรกรที่เติบโต”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑. นายเอกลักษณ์	ศรีใจ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๒. นางสาวปรีศนีย์	คำมุงคุณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๓. นายวีรยุทธ	วังวงศ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นางสาวศิวพร	ศิริญาณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. แบบรายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
๒. แบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ศพก.
๓. การสัมภาษณ์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน
ไม่มี

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ศพก.หลัก

ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน

ศพก.เครือข่าย

จัดการศัตรูพืชชุมชน

ศูนย์ข้าวชุมชน

แผนพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ.๒๕๖๔
อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

การพัฒนา ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอ ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ศพก.ดังนี้

๑. การวิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ได้ ดังนี้

ที่	ด้านความเสี่ยง	ผลกระทบที่เกิด	มาตรการลดความเสี่ยง
๑.	ด้านการเงิน	๑.ปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือนสูง ๒.ได้รับงบประมาณสนับสนุน ศพก. น้อย -ไม่มีรายรับทางอื่นเข้ามาบริหาร ศพก. ๓.ปัญหาดอกเบี้ยสถาบันการเงินสูง	๑. ส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตร - ส่งเสริมการปลูกพืชชนิดที่มีมูลค่าสูง -ส่งเสริมการปลูกไม้ผลเพื่อเสริมการท่องเที่ยว ๒.ขอรับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ๓.ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน
๒.	ด้านการดำเนินงาน	๑.การขาดแคลนแรงงาน ๒.การเข้าถึงเทคโนโลยีในแปลงเกษตร ๓.ปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง	๑.สนับสนุนแรงงานคืนถิ่น ๒.ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการ ๓.ใช้แรงงานในครัวเรือน
๓.	ด้านตลาด	๑.ต้นทุนการผลิตสูงและผลผลิตมีราคาไม่แน่นอน -ผลผลิตการเกษตรไม่ได้คุณภาพ -ราคาผลผลิตตกต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงมาจากผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ๒. พึ่งพาพ่อค้าคนกลาง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ๓. ช่องทางการขนส่งไปยังตลาดต่างๆ มีน้อยและจำกัด	๑.ลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตชีวภาพ ลดการใช้สารเคมี -ส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตร เช่น GAP GMP ๒.สมาชิกรวมกลุ่มเพื่อขายร่วมกัน ทำให้ต่อรองราคาได้ ๓. สนับสนุนกลุ่มในการจัดการด้านการตลาดแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่า

๔.	ด้านเทคโนโลยี	๑.ขาดองค์ความรู้ใหม่ ๆ และขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ๒.เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ทำให้การจัดการดินและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรไม่คุ้มค่า	๑.จัดอบรมองค์ความรู้ใหม่ ๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ทันปัจจุบัน ๒. จัดตั้งกลุ่ม/กลุ่มวิสาหกิจ/สหกรณ์/แปลงใหญ่
๕.	ด้านสิ่งแวดล้อม	๑. ขาดน้ำเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะในฤดูแล้งไม่มีน้ำ ๒.ปัญหาที่ดินเสื่อมโทรม	๑.พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นหลัก รวมทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ๒.การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
๖.	ด้านการเมือง และกฎระเบียบ	๑.มีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายการเมือง ทำให้การพัฒนาด้านเกษตรไม่ต่อเนื่อง	๑.นโยบายด้านเกษตรควรทำต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนคณะรัฐบาล